6. OPTIMIZARE PE BAZA METODEI CELOR MAI MICI PATRATE

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

O funcţie cost fără medii statistice:

$$J = \sum_{n=i_1}^{i_2} |e(n)|^2$$

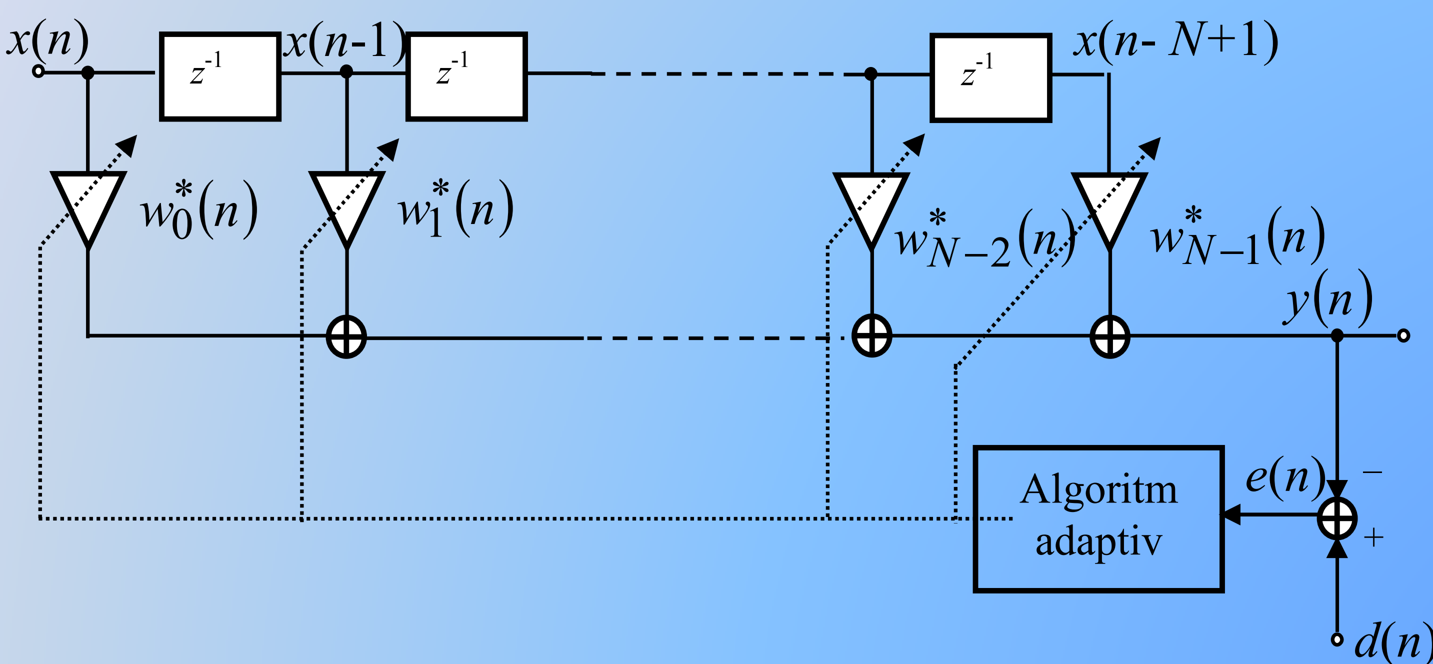

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

$$e(n)=d(n)-y(n)=d(n)-\sum_{k=0}^{N-1} w_k^*(n)x(n-k)=d(n)-\mathbf{w}^H(n)\mathbf{x}(n)$$

$$\mathbf{x}(n)=[x(n),x(n-1),\ldots,x(n-N+1)]^T$$

Vom presupune că dispunem de setul de eşantioane:

$$x(1),x(2),\ldots,x(M),\ \ M>N.$$

În expresia lui J intervin eşantioane de la i_1-N+1 până la i_2, $\Rightarrow$ $i_1=N$, $i_2=M$, aşa încât în expresia lui J intervin numai eşantioanele cunoscute ale observaţiei. Vor trebui deci determinaţi coeficienţii filtrului, w_k, pentru care:

$$J=\sum_{n=N}^{M}|e(n)|^2$$

este minim.

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

Vom exprima eroarea pentru $n = N, N+1, \ldots, M$ sub forma:

$$e^*(N) = d^*(N) - \mathbf{x}^H(N)\mathbf{w}$$
$$e^*(N+1) = d^*(N+1) - \mathbf{x}^H(N+1)\mathbf{w}$$
$$\vdots$$
$$e^*(M) = d^*(M) - \mathbf{x}^H(M)\mathbf{w}$$

Vom introduce vectorii:

$$\mathbf{e}^H = [e(N), e(N+1), \ldots, e(M)];$$
$$\mathbf{d}^H = [d(N), d(N+1), \ldots, d(M)]$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

şi matricea de dimensiuni $N \times P, \quad P = M - N + 1$:

$$\mathbf{A}^H = [\mathbf{x}(N), \mathbf{x}(N+1), \ldots, \mathbf{x}(M)] = \begin{bmatrix} x(N) & x(N+1) & . & . & . & x(M) \\ x(N-1) & x(N) & . & . & . & x(M-1) \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ x(1) & x(2) & . & . & . & x(M-N+1) \end{bmatrix}$$

Ecuaţiile de mai sus pot fi exprimate compact sub forma

$$\mathbf{e} = \mathbf{d} - \mathbf{A}\mathbf{w}$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

Rezultă funcţia cost:

$$J = \|\mathbf{e}\|^2 = \|\mathbf{d} - \mathbf{A}\mathbf{w}\|^2 = \mathbf{e}^H \mathbf{e}.$$

$$J = \mathbf{d}^H \mathbf{d} - \mathbf{w}^H \mathbf{A}^H \mathbf{d} - \mathbf{d}^H \mathbf{A}\mathbf{w} + \mathbf{w}^H \mathbf{A}^H \mathbf{A}\mathbf{w}$$

Metoda de optimizare ce porneşte de la minimizarea acestei funcţii cost este cunoscută sub denumirea de *metoda celor mai mici pătrate*. Este consacrată prescurtarea “LS” provenind din limba engleză (**L**east **S**quares).

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

Vom introduce matricea:

$$\mathbf{\Phi} = \mathbf{A}^H \mathbf{A} = \begin{bmatrix} \Phi(0,0) & \Phi(1,0) & . & . & . & \Phi(N-1,0) \\ \Phi(0,1) & \Phi(1,1) & . & . & . & \Phi(N-1,1) \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ \Phi(0,N-1) & \Phi(1,N-1) & & . & . & \Phi(N-1,N-1) \end{bmatrix}$$

sau

$$\mathbf{\Phi} = \sum_{i=N}^{M} \mathbf{x}(i)\mathbf{x}^H(i)$$

în care:

$$\Phi(p,r) = \sum_{k=N}^{M} x^*(k-p)x(k-r)$$

reprezintă un ***estimator temporal al funcţiei de autocorelaţie***, deci se poate considera că matricea introdusă reprezintă de fapt un ***estimator al matricei de autocorelaţie.*** Este o matrice hermitică, pozitiv semidefinită, cu valori proprii reale şi pozitive, dar nu mai e Toeplitz.

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.1. Funcţia cost

Notăm

$$\boldsymbol{\theta} = [\theta(0), \theta(-1), \ldots, \theta(-N+1)]^T = \mathbf{A}^H \mathbf{d}$$

unde

$$\theta(-p) = \sum_{n=N}^{M} d^*(n) x(n-p)$$

reprezintă un ***estimator temporal al funcţiei de corelaţie între semnalul dorit şi secvenţa de intrare.***

$$J = \mathbf{d}^H \mathbf{d} - \mathbf{w}^H \mathbf{A}^H \mathbf{d} - \mathbf{d}^H \mathbf{A} \mathbf{w} + \mathbf{w}^H \mathbf{A}^H \mathbf{A} \mathbf{w}$$

$$J = \mathbf{d}^H \mathbf{d} - \mathbf{w}^H \boldsymbol{\theta} - \boldsymbol{\theta}^H \mathbf{w} + \mathbf{w}^H \boldsymbol{\Phi} \mathbf{w}$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Pentru minimizarea funcţiei cost în raport cu coeficienţii w_k, va trebui egalat cu zero gradientul complex al acesteia:

$$\nabla J = -\mathbf{A}^H \mathbf{d} + \mathbf{A}^H \mathbf{A}\mathbf{w} = \mathbf{0}$$

Sau

$$\nabla J = -\boldsymbol{\theta} + \boldsymbol{\Phi}\mathbf{w} = \mathbf{0}$$

Ecuaţia normală

$$\boxed{\begin{gathered}\boldsymbol{\Phi}\mathbf{w} = \boldsymbol{\theta} \\ \sum_{p=0}^{N-1} w_p \Phi(p,r) = \theta(-r), \quad r = 0,\ldots,N-1\end{gathered}}$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Dacă matricea de mai sus este nesingulară, sistemul se poate rezolva, conducând la setul de coeficienţi optimi,

$$\mathbf{w}_O = \mathbf{\Phi}^{-1}\boldsymbol{\theta}.$$

Sau

$$\mathbf{w}_o = \left(\mathbf{A}^H \mathbf{A}\right)^{-1} \mathbf{A}^H \mathbf{d} = \mathbf{A}^{+}\mathbf{d}$$

unde $\mathbf{A}^{+}$ este ***pseudoinversa*** matricei **A.**

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Principiul ortogonalităţii

$$\mathbf{A}^H\mathbf{d}-\mathbf{A}^H\mathbf{A}\mathbf{w}_o=\mathbf{A}^H\left(\mathbf{d}-\mathbf{A}\mathbf{w}_o\right)=\mathbf{A}^H\mathbf{e}_{\min}=\mathbf{0}$$

$$\sum_{i=N}^{M}x(i-k)e_{\min}^{*}(i)=0,\quad k=0,\ldots,N-1$$

Punând matricea **A** sub forma

$$\mathbf{A}=\begin{bmatrix}\mathbf{a}(N) & \mathbf{a}(N-1) & \cdots & \mathbf{a}(1)\end{bmatrix}$$

$$\mathbf{A}^H\mathbf{e}_{\min}=\begin{bmatrix}\mathbf{a}^H(N)\\ \mathbf{a}^H(N-1)\\ \vdots\\ \mathbf{a}^H(1)\end{bmatrix}\mathbf{e}_{\min}=\mathbf{0}$$

sau

$$\mathbf{a}^H(n)\mathbf{e}_{\min}=\mathbf{0},\quad n=1,\cdots,N$$

Vectorul erorilor este ortogonal pe vectorii având drept componente cele M-N+1 eşantioane corespunzătoare oricăruia dintre semnalele din linia de întârziere a filtrului, în cazul când coeficienţii au valorile optime.

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Definind vectorul ieşirilor filtrului,

$$\mathbf{y}^H = [y(N), y(N+1), \ldots, y(M)],$$

$$\mathbf{y}_o = \mathbf{A}\mathbf{w}_o; \quad \mathbf{y}_o^H \mathbf{e}_{\min} = \mathbf{w}_o^H \mathbf{A}^H \mathbf{e}_{\min} = 0$$

sau

$$\sum_{i=N}^{M} y_o(i) e_{\min}^*(i) = 0.$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Interpretare geometrică. Fie $\{\mathbf{A}\}$ spaţiul definit de vectorii coloană ai matricei **A:**

$$\mathbf{a}^H(n) = [x(n), x(n+1), \ldots, x(n+M-N)]$$

Evident, deoarece

$$\mathbf{y}_o = \mathbf{A}\mathbf{w}_o = \mathbf{a}(N)w_{o,0} + \mathbf{a}(N-1)w_{o,1} + \ldots + \mathbf{a}(1)w_{o,N-1}$$

vectorul $\mathbf{y}_o$ aparţine spaţiului $\{\mathbf{A}\}$. $\mathbf{e}_{\min}$ este un vector ortogonal pe spaţiul $\{\mathbf{A}\}$, iar $\mathbf{y}_o$ este ortogonal pe $\mathbf{e}_{\min}$. În triunghiul format de $\mathbf{y}_o$, $\mathbf{e}_{\min}$ şi **d**,

$$\mathbf{e}_{\min} = \mathbf{d} - \mathbf{y}_o, \quad \mathbf{e}_{\min} \perp \mathbf{y}_o, \quad \mathbf{e}_{\min} \perp \{\mathbf{A}\}$$

deci de fapt $\mathbf{y}_o$ reprezintă proiecţia vectorului **d** pe spaţiul definit de **A**

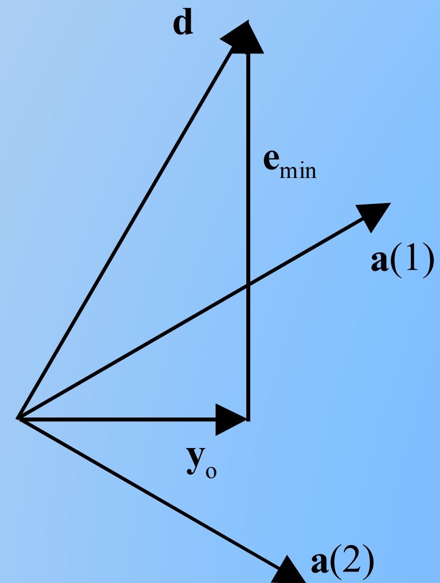

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

$$\mathbf{y}_o = \mathbf{A}\mathbf{\Phi}^{-1}\boldsymbol{\theta} = \mathbf{A}\left(\mathbf{A}^H\mathbf{A}\right)^{-1}\mathbf{A}^H\mathbf{d}$$

Având în vedere interpretarea geometrică de mai înainte vom numi

$$\mathbf{P}_A = \mathbf{A}\left(\mathbf{A}^H\mathbf{A}\right)^{-1}\mathbf{A}^H$$

matricea de proiecţie a spaţiului $\{\mathbf{A}\}$,deci

$$\mathbf{y}_o = \mathbf{P}_A\mathbf{d}$$

Vom introduce de asemenea matricea ***complement ortogonal al matricei de proiecţie a spaţiului*** $\{\mathbf{A}\}$***:***

$$\mathbf{P}_A^{\perp} = \mathbf{I} - \mathbf{A}\left(\mathbf{A}^H\mathbf{A}\right)^{-1}\mathbf{A}^H$$

6.1 Metoda standard a celor mai mici pătrate (LS)
6.1.2. Ecuaţia normală. Principiul ortogonalităţii

Din relaţiile de ortogonalitate decurge evident următoarea relaţie între energii:

$$E_d = E_y + E_{\min}$$

în care $E_d, E_y, E_{\min}$ reprezintă energia semnalului dorit, a semnalului la ieşire şi respectiv, a semnalului eroare, în cazul coeficienţilor optimi:

$$E_d = \sum_{i=N}^{M} |d(i)|^2; \quad E_y = \sum_{i=N}^{M} |y_o(i)|^2; \quad E_{\min} = J_{\min} = \sum_{i=N}^{M} |e_{\min}(i)|^2;$$

În fine, energia erorii în cazul coeficienţilor optimi este:

$$E_{\min} = J_{\min} = E_d - E_y = E_d - \mathbf{y}_o^H \mathbf{y}_o = E_d - \mathbf{w}_o^H \mathbf{A}^H \mathbf{A} \mathbf{w}_o =$$

$$= E_d - \mathbf{w}_o^H \mathbf{\Phi} \mathbf{w} = E_d - \mathbf{w}_o^H \boldsymbol{\theta} = E_d - \boldsymbol{\theta}^H \mathbf{\Phi}^{-1} \boldsymbol{\theta}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

Coeficienţii optimi sunt rădăcinile ecuaţiei:

$$\mathbf{\Phi w} = \boldsymbol{\theta}, \quad \mathbf{\Phi} = \mathbf{A}^H \mathbf{A}, \quad \boldsymbol{\theta} = \mathbf{A}^H \mathbf{d}$$

Matricea Φ nu mai este o matrice Toeplitz → algoritmul Levinson-Durbin nu mai poate fi aplicat pentru rezolvarea sistemului.

Rezolvarea sistemului presupune inversarea matricei **Φ**.

Numărul condiţional al matricei **Φ** este pătratul numărului condiţional al matricei **A** → erori importante în calculul inversei.

In plus, gama dinamică a elementelor matricei **Φ** este mare ca urmare a efectuării produsului.

De aceea este mai indicat să se caute alte metode de rezolvare a sistemului fără a apela la calculul inversei matricei **Φ**.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

Scriind sistemul sub forma:

$$\mathbf{A}^H \mathbf{A}\mathbf{w} = \mathbf{A}^H \mathbf{d}$$

se constată că el este satisfăcut dacă

$$\mathbf{A}\mathbf{w} = \mathbf{d}$$

Condiţia aceasta este suficientă, dar nu şi necesară; ea presupune de fapt anularea erorilor şi sistemul respectiv nu este compatibil decât în cazuri cu totul particulare (este un sistem de P=M-N+1 ecuaţii cu N necunoscute).

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

Porneşte de la ideea descompunerii matricei $\mathbf{\Phi}$ într-un produs de două matrice pătrate, una inferior triunghiulară şi alta superior triunghiulară:

$$\boxed{\begin{gathered}\mathbf{\Phi} = \mathbf{L}\mathbf{L}^H, \qquad \mathbf{L} = \left[l_{ij}\right]_{i,j=1,\dots,N} \\ l_{ij} = 0, \quad j = i+1,\dots,N\end{gathered}}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

Realizarea descompunerii.

Să vedem cum poate fi realizată această factorizare printr-un procedeu recursiv. Vom nota $\varphi_{i,j}$ elementele matricei $\mathbf{\Phi}$. Evident:

$$\varphi_{ij} = \sum_{k=1}^{\min\{i,j\}} l_{ik} l_{jk}^{*}$$

$$\varphi_{11} = l_{11}^{2} \quad \Rightarrow \quad l_{11} = \sqrt{\varphi_{11}}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

$$\varphi_{i.1} = l_{i1} l_{11} \quad \Rightarrow \quad l_{i1} = \frac{\varphi_{i1}}{\sqrt{\varphi_{11}}} \qquad i = 2,\ldots, N$$

$$\varphi_{jj} = \sum_{k=1}^{j} \left| l_{jk} \right|^2 = l_{jj}^2 + \sum_{k=1}^{j-1} \left| l_{jk} \right|^2$$

$$l_{jj} = \sqrt{\varphi_{jj} - \sum_{k=1}^{j-1} \left| l_{jk} \right|^2}$$

Cu aceste relaţii se poate calcula elementul de pe diagonală şi coloana j, cunoscând elementele de pe coloanele 1,...,j-1.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

În general, se poate scrie pentru $i > j$:

$$\varphi_{ij} = l_{ij} l_{jj} + \sum_{k=1}^{j-1} l_{ik} l_{jk}^{*}$$

de unde

$$l_{ij} = \frac{1}{l_{jj}} \left(\varphi_{ij} - \sum_{k=1}^{j-1} l_{ik} l_{jk}^{*} \right), \quad i = j+1, \ldots, N$$

care permite calculul celorlalte elemente ale coloanei j.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

$$l_{11} = \sqrt{\varphi_{11}}$$

for i=2:N

$$l_{i1} = \frac{\varphi_{i1}}{\sqrt{\varphi_{11}}} \quad i = 2,\dots,N$$

end i

for j=2:N

$$l_{jj} = \sqrt{\varphi_{jj} - \sum_{k=1}^{j-1} \left| l_{jk} \right|^2}$$

for i=j+1:N

$$l_{ij} = \frac{1}{l_{jj}} \left(\varphi_{ij} - \sum_{k=1}^{j-1} l_{ik} l_{jk}^* \right)$$

end i

end j

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

Rezolvarea sistemului

$$\mathbf{L}\mathbf{L}^H \mathbf{w} = \boldsymbol{\theta}$$

Primă etapă: vom rezolva sistemul

$$\mathbf{L}\mathbf{u} = \boldsymbol{\theta} \quad \text{unde} \quad \mathbf{u} = \mathbf{L}^H \mathbf{w}$$

Datorită caracterului triunghiular al matricei **L** sistemul se rezolvă simplu prin substituţii succesive, începând cu:

$$u_1 = \frac{\theta_1}{l_{11}}$$

şi continuând apoi conform relaţiei:

$$u_i = \frac{1}{l_{ii}}\left(\theta_i - \sum_{j=1}^{i-1} l_{ij} u_j\right), \quad i = 2, \ldots, N$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.1 Factorizarea Cholesky

A doua etapă: se va rezolva sistemul:

$$\mathbf{L}^H \mathbf{w} = \mathbf{u}$$

având-se în vedere că de această dată matricea sistemului este superior triunghiulară:

$$w_N = \frac{u_N}{l_{NN}}$$

$$w_i = \frac{1}{l_{ii}}\left(u_i - \sum_{j=i+1}^{N} w_j l_{ji}^*\right),\ i = N-1, N-2, \ldots 1$$

În mediul MATLAB, instrucţiunea **R**=**CHOL(X)** , unde X este o matrice hermitică pozitiv semidefinită, generează o matrice superior triunghiulară **R**, astfel încât:

$$\mathbf{R}^H \mathbf{R} = \mathbf{X}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.2 Factorizarea LDU

Ne propunem să realizăm o descompunere a matricei $\mathbf{\Phi}$ sub forma:

$$\mathbf{\Phi} = \mathbf{LDU}, \qquad \mathbf{U} = \mathbf{L}^H$$

unde $\mathbf{L}$ este o matrice inferior triunghiulară, având $l_{ii}=1$, $i=1,...,N$, iar $\mathbf{D}$ este o matrice diagonală, cu elementele notate cu d_i.

Realizarea factorizării

$$\varphi_{ij} = \sum_{k=1}^{j} l_{ik} d_k l_{jk}^*, \qquad j = 1,2,..., i$$

Coeficienţii l_{ik} şi d_k vor putea fi calculaţi recursiv:

$$d_1 = \varphi_{11}$$

$$l_{i1} = \frac{\varphi_{i1}}{d_1}, \quad i = 2,..., N$$

$$d_i = \varphi_{ii} - \sum_{k=1}^{i-1} |l_{ik}|^2 d_k \qquad i = 2,..., N$$

$$l_{ij} = \frac{1}{d_j}\left(\varphi_{ij} - \sum_{k=1}^{j-1} l_{ik} d_k l_{jk}^*\right) \qquad i = 2,..., N, \qquad j = 2,..., i-1$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE
6.2.2 Factorizarea LDU

Rezolvarea sistemului

Prima etapă: se rezolvă sistemul:

$$\mathbf{Lu} = \boldsymbol{\theta}, \quad \text{unde} \quad \mathbf{u} = \mathbf{DL}^H \mathbf{w}$$

Având în vedere structura matricei **L**, sistemul se rezolvă simplu, prin substituţii:

$$u_1 = \theta_1$$

$$u_i = \theta_i - \sum_{j=1}^{i-1} l_{ij} u_j, \quad i = 2, \ldots, N$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE
6.2.2 Factorizarea LDU

A doua etapă: se rezolvă sistemul:

$$\mathbf{D}\mathbf{L}^H\mathbf{w} = \boldsymbol{\theta} \qquad \text{sau}$$

$$\mathbf{L}^H\mathbf{w} = \mathbf{D}^{-1}\mathbf{u}$$

În mod asemănător

$$w_N = \frac{u_N}{d_N}$$

$$w_i = \frac{u_i}{d_i} - \sum_{j=i+1}^{N} l_{ji}^* w_j, \quad i = N-1, N-2, \ldots, 1$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE
6.2.3 Factorizarea QR

Factorizarea matricei **A** sub forma:

$$\mathbf{QA} = \begin{bmatrix} \mathbf{R} \\ \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

A este de forma PxN, $P=M-N+1$;
R este o matrice superior triunghiulară, NxN
Q matrice unitară, PxP.
Presupunem $P \geq N$ $\Rightarrow$ sistemul **Aw**=**d** este supradeterminat.

$$\mathbf{A} = \mathbf{Q}^H \begin{bmatrix} \mathbf{R} \\ \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE
6.2.3 Factorizarea QR

Ecuaţia normală devine:

$$\mathbf{A}^H\mathbf{A}\mathbf{w} = \mathbf{A}^H\mathbf{d} \quad \Rightarrow \quad \begin{bmatrix}\mathbf{R}\\ \mathbf{0}\end{bmatrix}^H \mathbf{Q}\mathbf{Q}^H\begin{bmatrix}\mathbf{R}\\ \mathbf{0}\end{bmatrix}\mathbf{w} = \begin{bmatrix}\mathbf{R}\\ \mathbf{0}\end{bmatrix}^H \mathbf{Q}\mathbf{d}$$

Vom face o partiţie a vectorului **Qd** de dimensiune Px1 sub forma:

$$\mathbf{Q}\mathbf{d} = \begin{bmatrix}\mathbf{d}_N\\ \mathbf{c}_{P-N}\end{bmatrix}$$

$$\mathbf{R}^H\mathbf{R}\mathbf{w} = \mathbf{R}^H\mathbf{d}_N$$

$$\mathbf{R}\mathbf{w} = \mathbf{d}_N$$

Cum **R** este o matrice triunghiulară, sistemul se rezolvă simplu prin substituţii.

$$\mathbf{\Phi} = \mathbf{A}^H\mathbf{A} = \mathbf{R}^H\mathbf{R}$$

deci $\mathbf{R}^\mathbf{H}$ este factorul Cholesky al matricei **Φ**.

Numărul condiţional al matricei **R** este egal cu cel al matricei **A**, deci este mai mic (rădăcină pătrată) faţă de cel al matricei **Φ.**

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.1 Ortogonalizarea Gram-Schmidt

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Rotirea unui vector real:

$$\mathbf{v} = [v_1, v_2]^T = [r\cos\alpha, r\sin\alpha]^T$$

$$r = \sqrt{v_1^2 + v_2^2}, \quad \mathrm{tg}\,\alpha = \frac{v_2}{v_1}$$

Fie o matrice unitară

$$\mathbf{T} = \begin{bmatrix} \cos\beta & \sin\beta \\ -\sin\beta & \cos\beta \end{bmatrix}$$

Produsul:

$$\mathbf{v}' = \mathbf{T}\mathbf{v} = \begin{bmatrix} r\cos(\alpha-\beta) \\ r\sin(\alpha-\beta) \end{bmatrix}$$

reprezintă un vector rotit faţă de **v** cu unghiul β.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Produsul:

$$\mathbf{v}' = \mathbf{T}\mathbf{v} = \begin{bmatrix} r\cos(\alpha-\beta) \\ r\sin(\alpha-\beta) \end{bmatrix}$$

reprezintă un vector rotit faţă de **v** cu unghiul β.

În particular, se poate alege β astfel încât:

$$v_2' = -v_1 \sin\beta + v_2 \cos\beta = 0 \quad \Rightarrow \quad \operatorname{tg}\beta = \frac{v_2}{v_1}$$

$$\mathbf{T} = \begin{bmatrix} c & s \\ -s & c \end{bmatrix}, \quad c = \cos\beta = \frac{v_1}{\sqrt{v_1^2 + v_2^2}}, \quad s = \sin\beta = \frac{v_2}{\sqrt{v_1^2 + v_2^2}}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Rotaţia unui vector ***v*** *complex.*

Vom accepta totuşi fără a reduce generalitatea că v_1 este real şi pozitiv.
Pentru a obţine:

$$\mathbf{Tv} = \begin{bmatrix} r \\ 0 \end{bmatrix} \quad \Rightarrow$$

$$\mathbf{T} = \begin{bmatrix} c & s^* \\ -s & c \end{bmatrix}, \quad r = \sqrt{|v_1|^2 + |v_2|^2}, \quad c = \frac{v_1}{r}, \quad s = \frac{v_2}{r}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Rotaţia unui vector N- dimensional

Să presupunem că vectorul N- dimensional $\mathbf{v}$ cu componentele v_j şi v_k nenule, v_j real şi pozitiv şi dorim să anulăm componenta k. Se constituie matricea $\mathbf{T}_{jk}$:

$$\mathbf{T}_{jk} = \begin{bmatrix} 1 & . & . & . & 0 & . & . & . & 0 & . & . & . & 0 \\ . & & & & . & & & & . & & & & . \\ . & & & & . & & & & . & & & & . \\ 0 & . & . & . & c & . & . & . & s^* & . & . & . & 0 \\ . & & & & & & & & & & & & \\ . & & & & & & & & & & & & \\ 0 & . & . & . & -s & . & . & . & c & . & . & . & 0 \\ . & & & & & & & & & & & & \\ . & & & & & & & & & & & & \\ 0 & . & . & . & 0 & . & . & . & 0 & . & . & . & 1 \end{bmatrix}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

$$t_{jj} = t_{kk} = c = \frac{v_j}{\sqrt{|v_j|^2 + |v_k|^2}}, \quad t_{jk} = s^*, \quad t_{kj} = -s, \quad s = \frac{v_k}{\sqrt{|v_j|^2 + |v_k|^2}}$$

iar toate celelalte elemente corespund unei matrice unitate.

$$\mathbf{v}' = \mathbf{T}_{jk}\mathbf{v}$$

$$v'_i = v_i, \quad i \neq j, k$$

$$v'_j = \sqrt{|v_j|^2 + |v_k|^2}; \quad v'_k = 0$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Rotaţia aplicată unei matrice

În fine, să considerăm cazul când $\mathbf{T}_{jk}$ acţionează asupra unei matrice $\mathbf{A}$ de dimensiune $P \times N$:

$$\mathbf{A}' = \mathbf{T}_{jk}\mathbf{A}$$

Presupunând că $\mathbf{T}$ are structura prezentată mai înainte, rezultă că va acţiona numai asupra liniilor j şi k, celelalte elemente rămânând nemodificate. Mai precis,

$$a'_{ji} = ca_{ji} + s^{*}a_{ki}; \quad a'_{ki} = -sa_{ji} + ca_{ki};$$

Ne propunem să anulăm elementul a'_{kj}. Presupunând a_{jj} real şi pozitiv şi alegând:

$$c = \frac{a_{jj}}{\sqrt{\left|a_{jj}\right|^2 + \left|a_{kj}\right|^2}}, \quad s = \frac{a_{kj}}{\sqrt{\left|a_{jj}\right|^2 + \left|a_{kj}\right|^2}}$$

se obţin:

$$a'_{jj} = \sqrt{\left|a_{jj}\right|^2 + \left|a_{kj}\right|^2}, \quad a'_{kj} = 0$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.2 Metoda rotaţiilor Givens

Procedeul poate fi aplicat succesiv pentru triangularizarea matricei **A**.

Se începe cu anularea elementelor de pe prima coloană şi liniile 2,3,...,P. Pentru aceasta se vor lua succesiv pentru j,k perechile (1,2), (1,3),…,(1,P). Prin P-1 asemenea operaţii se anulează $a_{k,1}$, k=2,..,P.

Se trece apoi la coloana a doua, urmărind să se anuleze $a_{k,2}$, k=3,...,P şi aşa mai departe, până la ultima coloană.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.3 Realizarea rotaţiilor Givens cu ajutorul algoritmului CORDIC

CORDIC (**CO**ordinate **R**otation **DI**gital **C**omputation)

$$\begin{bmatrix} \cos\theta & \sin\theta \\ -\sin\theta & \cos\theta \end{bmatrix}\begin{bmatrix} 0\cdots0\; a_{jj} & a_{j,j+1} & \cdots & a_{jN} \\ 0\cdots0\; a_{kj} & a_{k,j+1} & \cdots & a_{kN} \end{bmatrix}=\begin{bmatrix} 0\cdots0\; a'_{jj} & a'_{j,j+1} & \cdots & a'_{jN} \\ 0\cdots0\; a'_{kj} & a'_{k,j+1} & \cdots & a'_{kN} \end{bmatrix}$$

Argumentul θ se alege aşa încât $a'_{kj}=0$, deci vectorul $\begin{bmatrix} a_{jj} \\ a_{kj} \end{bmatrix}$, de forma $\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$, pe care îl vom numi *vector director*, trebuie astfel rotit încât să devină coliniar cu axa Ox; apoi toţi vectorii următori $\begin{bmatrix} a_{ji} \\ a_{ki} \end{bmatrix}$, $i > j$ vor fi rotiţi cu acelaşi unghi

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.3 Realizarea rotaţiilor Givens cu ajutorul algoritmului CORDIC

$$\begin{bmatrix} a'_j \\ a'_k \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_j \cos\theta + a_k \sin\theta \\ -a_j \sin\theta + a_k \cos\theta \end{bmatrix} = \cos\theta \begin{bmatrix} a_j + a_k \operatorname{tg}\theta \\ a_k - a_j \operatorname{tg}\theta \end{bmatrix}$$

Dacă

$$\operatorname{tg}\theta = 2^{-i}, \quad i \in \mathbf{N}$$

$$\begin{bmatrix} a'_j \\ a'_k \end{bmatrix} = \cos\theta \begin{bmatrix} a_j + a_k 2^{-i} \\ a_k - a_j 2^{-i} \end{bmatrix}$$

θ poate fi exprimat

$$\theta = \sum_{i=0}^{\infty} \rho_i \theta_i, \quad \rho_i = \pm 1, \quad \theta_i = \operatorname{arctg} 2^{-i}$$

$$K = \prod_{i=0}^{\infty} \cos\theta_i$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE
6.2.3 Factorizarea QR
6.2.3.3 Realizarea rotaţiilor Givens cu ajutorul algoritmului CORDIC

aşa încât o rotaţie se reduce la efectuarea succesiunii de operaţii:

$$\left[a_j^{(0)}, a_k^{(0)}\right] = K\left[a_j, a_k\right]$$
$$\left[a_j^{(1)}, a_k^{(1)}\right] = \left[a_j^{(0)} + \rho_0 2^0 a_k^{(0)}, a_k^{(0)} - \rho_0 2^0 a_j^{(0)}\right]$$
$$\left[a_j^{(2)}, a_k^{(2)}\right] = \left[a_j^{(1)} + \rho_1 2^{-1} a_k^{(1)}, a_k^{(1)} - \rho_1 2^{-1} a_j^{(1)}\right]$$
$$\vdots$$
$$\left[a_j^{(i+1)}, a_k^{(i+1)}\right] = \left[a_j^{(i)} + \rho_i 2^{-i} a_k^{(i)}, a_k^{(i)} - \rho_i 2^{-i} a_j^{(i)}\right]$$
$$\vdots$$

Problema determinării unghiului θ, deci de fapt a parametrilor binari $\rho_i = \pm 1$

$$\rho_i = \operatorname{sgn}\left(a_{jj}^{(i)}\right)\operatorname{sgn}\left(a_{kj}^{(i)}\right) = \operatorname{sgn}\left(a_{kj}^{(i)}\right)$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.3 Realizarea rotaţiilor Givens cu ajutorul algoritmului CORDIC

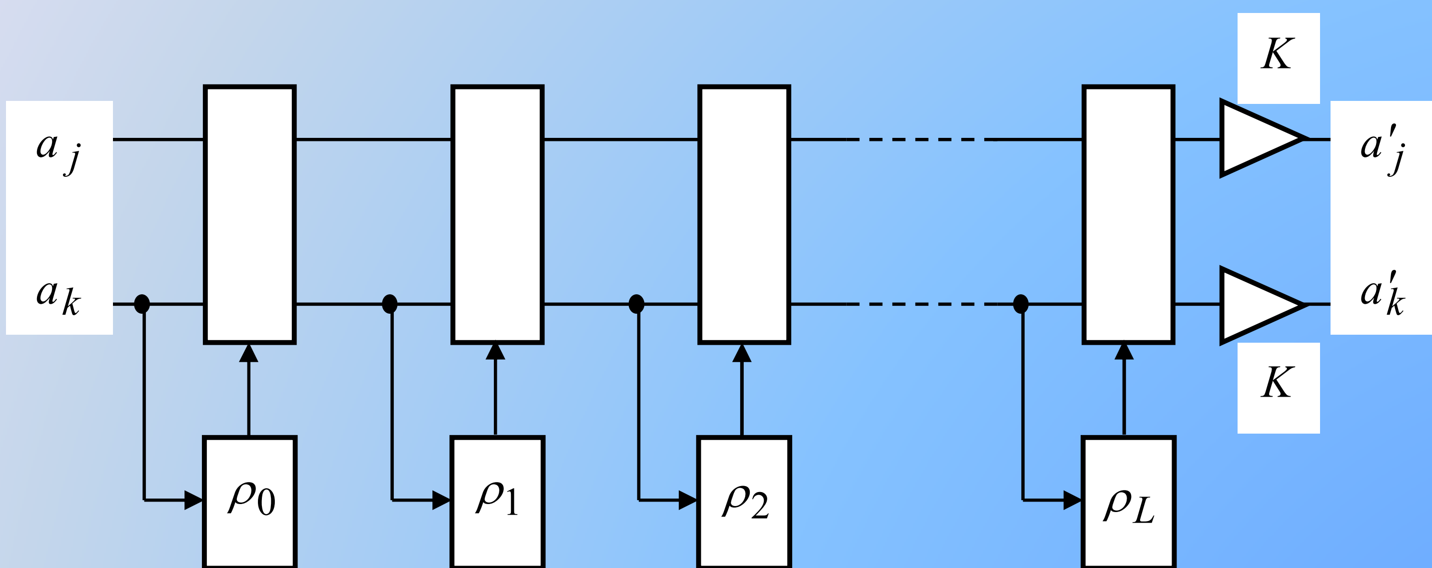

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

$$\mathbf{H} = \mathbf{I} - 2\mathbf{u}\mathbf{u}^H$$

unde **u** este un vector de normă unitară

$$\mathbf{u}^H \mathbf{u} = 1$$

Matricea **H** a transformării este ***hermitică unitară***:

$$\mathbf{H} = \mathbf{H}^H$$

$$\mathbf{H}^H \mathbf{H} = \mathbf{H}\mathbf{H} = \left(\mathbf{I} - 2\mathbf{u}\mathbf{u}^H\right)\left(\mathbf{I} - 2\mathbf{u}\mathbf{u}^H\right) = \mathbf{I} - 4\mathbf{u}\mathbf{u}^H + 4\mathbf{u}\mathbf{u}^H\mathbf{u}\mathbf{u}^H = \mathbf{I}$$

Se verifică uşor că dacă se alege

$$\mathbf{u} = \frac{\mathbf{x}}{\|\mathbf{x}\|} \quad \Rightarrow \quad \mathbf{H}\mathbf{x} = -\mathbf{x}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

Interpretare geometrică

$$\mathbf{P}_u(\mathbf{x}) = \left(\mathbf{u}^H \mathbf{x}\right)\mathbf{u}$$

reprezintă proiecţia vectorului **x** pe vectorul **u** şi

$$\mathbf{Hx} = \mathbf{x} - 2\mathbf{u}\mathbf{u}^H\mathbf{x} = \mathbf{x} - 2\left(\mathbf{u}^H\mathbf{x}\right)\mathbf{u} = \mathbf{x} - 2\mathbf{P}_u(\mathbf{x})$$

Hx reprezintă imaginea oglindită (reflexia) lui **x** în raport cu hiperplanul ortogonal pe vectorul **u**.

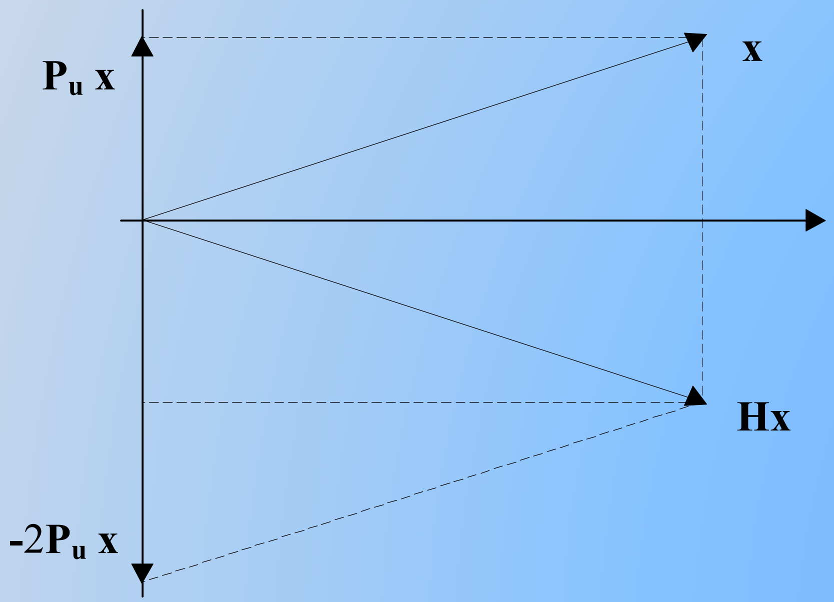

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

Fie un vector $\mathbf{e}_i$ având toate elementele nule, cu excepţia elementului i care are valoarea 1. Să considerăm transformarea definită prin vectorul:

$$\mathbf{u} = \frac{\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i}{\left\|\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right\|}$$

Se găsesc :

$$\mathbf{u}^H\mathbf{x} = \frac{\left(\mathbf{x}^H - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i^H\right)\mathbf{x}}{\left\|\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right\|} = \frac{\|\mathbf{x}\|\left(\|\mathbf{x}\| - x_i\right)}{\left\|\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right\|}$$

$$\mathbf{Hx} = \mathbf{x} - 2\left(\mathbf{u}^H\mathbf{x}\right)\mathbf{u} = \mathbf{x} - 2\frac{\|\mathbf{x}\|\left(\|\mathbf{x}\| - x_i\right)\left(\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right)}{\left(\mathbf{x}^H - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i^H\right)\left(\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right)} = \mathbf{x} - 2\frac{\|\mathbf{x}\|\left(\|\mathbf{x}\| - x_i\right)\left(\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right)}{2\|\mathbf{x}\|\left(\|\mathbf{x}\| - x_i\right)}$$

$$\mathbf{Hx} = \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i$$

Deoarece:

$$\left\|\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right\|^2 = \left(\mathbf{x}^H - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i^H\right)\left(\mathbf{x} - \|\mathbf{x}\|\mathbf{e}_i\right) = 2\|\mathbf{x}\|\left(\|\mathbf{x}\| - x_i\right) > 0$$

rezultă că x_i trebuie să fie real şi

$$\|\mathbf{x}\| - x_i > 0$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

Această proprietate face transformarea Householder utilă pentru triunghiularizarea unei matrice şi deci şi pentru rezolvarea ecuaţiei normale prin descompunere QR.

Matricea **A** poate fi scrisă:

$$\mathbf{A} = [\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2, ..., \mathbf{a}_N], \qquad \mathbf{a}_i = [a_{1i}, a_{2i}, ..., a_{Pi}]^T$$

O primă transformare urmăreşte eliminarea elementelor coloanei 1, mai puţin a_{11}.

$$\mathbf{u}_1 = \frac{\mathbf{a}_1 - \|\mathbf{a}_1\|\mathbf{e}_1}{\left\|\mathbf{a}_1 - \|\mathbf{a}_1\|\mathbf{e}_1\right\|}$$

$$\mathbf{H}_1 = \mathbf{I} - 2\mathbf{u}_1\mathbf{u}_1^H$$

$$\mathbf{H}_1\mathbf{A} = \begin{bmatrix} a_{11}^{(1)} & a_{12}^{(1)} & . & . & . & a_{1N}^{(1)} \\ 0 & a_{22}^{(1)} & . & . & . & a_{2N}^{(1)} \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ 0 & a_{P2}^{(1)} & . & . & . & a_{PN}^{(1)} \end{bmatrix}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

Următoarea etapă va consta în anularea termenilor coloanei a doua, situaţi sub diagonala principală, luând

$$\mathbf{u}_2 = \frac{\mathbf{a}'_2 - \|\mathbf{a}'_2\|\mathbf{e}_2}{\left\|\mathbf{a}'_2 - \|\mathbf{a}'_2\|\mathbf{e}_2\right\|}$$

$$\mathbf{a}'_2 = \left[0, a_{22}^{(1)}, \ldots, a_{P2}^{(1)}\right]^T$$

Elementele primei linii şi ale primei coloane nu sunt modificate de transformare.

$$\mathbf{H}_2\mathbf{H}_1\mathbf{A} = \begin{bmatrix} a_{11}^{(1)} & a_{12}^{(1)} & . & . & . & a_{1N}^{(1)} \\ 0 & a_{22}^{(2)} & . & . & . & a_{2N}^{(2)} \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ . & . & . & . & . & . \\ 0 & 0 & . & . & . & a_{PN}^{(2)} \end{bmatrix}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.3 Factorizarea QR

6.2.3.4 Transformarea (reflexia) Hauseholder

Presupunând $P>N$, după N asemenea operaţii se obţine:

$$\mathbf{H}_N \mathbf{H}_{N-1} \ldots \mathbf{H}_1 \mathbf{A} = \begin{bmatrix} \mathbf{R} \\ \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Q} = \mathbf{H}_{N-1} \mathbf{H}_{N-2} \ldots \mathbf{H}_1$$

şi sistemul se rezolvă după cum s-a arătat în paragrafele precedente.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.1 Teorema descompunerii după valorile singulare. Pseudoinversa unei matrice dreptunghiulare.

Există două matrice unitare **V** şi **U**, aşa încât:

$$\mathbf{U}^H \mathbf{A}\mathbf{V} = \begin{bmatrix} \mathbf{\Sigma} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{bmatrix}, \qquad \text{unde} \qquad \mathbf{\Sigma} = \mathrm{diag}(\sigma_1, \sigma_2, ..., \sigma_r)$$

σ_i se numesc ***valorile singulare*** ale matricei **A**, iar pătratele lor coincid cu valorile proprii ale matricei **Φ**. Ele sunt reale şi pozitive şi le vom presupune ordonate $\sigma_1 \geq \sigma_2 \geq ... \geq \sigma_r > 0$, iar r este rangul matricei **A**. **U** este o matrice de dimensiuni PxP,

$$\mathbf{U} = [\mathbf{u}_1, \mathbf{u}_2, ..., \mathbf{u}_P],$$

iar vectorii coloană $\mathbf{u}_i$ se numesc ***vectori singulari la stânga*** ai matricei **A**. **V** este o matrice de dimensiuni NxN,

$$\mathbf{V} = [\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, ..., \mathbf{v}_N]$$

iar vectorii coloană $\mathbf{v}_i$ se numesc ***vectori singulari la dreapta***.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.1 Teorema descompunerii după valorile singulare. Pseudoinversa unei matrice dreptunghiulare.

Se defineşte ***pseudoinversa*** matricei **A**

$$\mathbf{A}^{+} = \mathbf{V}\begin{bmatrix} \boldsymbol{\Sigma}^{-1} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{bmatrix}\mathbf{U}^{H}$$

Pseudoinversa poate fi exprimată şi direct în funcţie de matricea **A**, dacă aceasta este de rang maxim,

$$r = \min\{P, N\},$$

prin

$$\mathbf{A}^{+} = \left(\mathbf{A}^{H}\mathbf{A}\right)^{-1}\mathbf{A}^{H}$$

în cazul $P>N$, sau prin

$$\mathbf{A}^{+} = \mathbf{A}^{H}\left(\mathbf{A}\mathbf{A}^{H}\right)^{-1}$$

dacă $P<N$.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.1 Teorema descompunerii după valorile singulare. Pseudoinversa unei matrice dreptunghiulare.

în cazul P>N

$$\mathbf{A}^{+} = \left(\mathbf{A}^{H}\mathbf{A}\right)^{-1}\mathbf{A}^{H}$$

În acest caz

$$\mathbf{A}^{+}\mathbf{A} = \mathbf{I}_{N}$$

şi deoarece $r=N$

$$\mathbf{U}^{H}\mathbf{A}\mathbf{V} = \begin{bmatrix} \boldsymbol{\Sigma} \\ \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

şi

$$\mathbf{A}^{+} = \mathbf{V}\begin{bmatrix} \boldsymbol{\Sigma}^{-1} & \mathbf{0} \end{bmatrix}\mathbf{U}^{H}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.1 Teorema descompunerii după valorile singulare. Pseudoinversa unei matrice dreptunghiulare.

în cazul P<N.

$$\mathbf{A}^{+} = \mathbf{A}^{H}\left(\mathbf{A}\mathbf{A}^{H}\right)^{-1}$$

$$\mathbf{A}\mathbf{A}^{+} = \mathbf{I}_{P}$$

şi deoarece $r=P$

$$\mathbf{U}^{H}\mathbf{A}\mathbf{V} = [\mathbf{\Sigma} \quad \mathbf{0}]$$

şi

$$\mathbf{A}^{+} = \mathbf{V}\begin{bmatrix}\mathbf{\Sigma}^{-1} \\ \mathbf{0}\end{bmatrix}\mathbf{U}^{H}$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.1 Teorema descompunerii după valorile singulare. Pseudoinversa unei matrice dreptunghiulare.

Consecinţe

Deoarece **U** este o matrice unitară,

$$\mathbf{AV} = \mathbf{U}\begin{bmatrix} \mathbf{\Sigma} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

de unde

$$\mathbf{Av}_i = \begin{cases} \sigma_i \mathbf{u}_i, & i = 1, \cdots, r \\ \mathbf{0}, & i = r+1, \cdots, P \end{cases}$$

Exprimarea matricei de date în funcţie de valorile singulare şi vectorii singulari

$$\mathbf{A} = \mathbf{U}\begin{bmatrix} \mathbf{\Sigma} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{bmatrix}\mathbf{V}^H \quad \text{sau} \quad \mathbf{A} = \sum_{i=1}^{r} \sigma_i \mathbf{u}_i \mathbf{v}_i^H$$

Exprimarea pseudoinversei în funcţie de valorile singulare şi vectorii singulari

$$\mathbf{A}^+ = \sum_{i=1}^{r} \frac{1}{\sigma_i} \mathbf{v}_i \mathbf{u}_i^H$$

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.2 Soluţia de normă minimă a problemei celor mai mici pătrate

Fie sistemul:

$$\mathbf{Aw} = \mathbf{d}$$

având în general P ecuaţii şi N necunoscute cu o matrice **A** de rangul r. Sistemul are o soluţie unică dacă r=P=N, şi aceasta este:

$$\mathbf{w} = \mathbf{A}^{-1}\mathbf{d}$$

Dacă $r \leq N < P$, sistemul este incompatibil (supradeterminat) deci nu admite nici o soluţie, cu excepţia situaţiei particulare când N=r=rang[**A**,**d**]. Dacă $r \leq P < N$ sistemul este nedeterminat (subdeterminat), deci admite o infinitate de soluţii.

Vom arăta în continuare că:

$$\mathbf{w} = \mathbf{A}^{+}\mathbf{d}$$

reprezintă soluţia unică a sistemului în sensul celor mai mici pătrate, adică acea soluţie ce minimizează norma erorii

$$\left\| \mathbf{Aw} - \mathbf{d} \right\|^2$$

şi are totodată norma euclidiană $\|w\|$ minimă.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.2 Soluţia de normă minimă a problemei celor mai mici pătrate

Demonstraţie

$$\|\mathbf{Aw}-\mathbf{d}\|^2=\left(\mathbf{d}^H-\mathbf{w}^H\mathbf{A}^H\right)\left(\mathbf{d}-\mathbf{Aw}\right)=\left(\mathbf{d}^H-\mathbf{w}^H\mathbf{A}^H\right)\mathbf{U}\mathbf{U}^H\left(\mathbf{d}-\mathbf{Aw}\right)=$$

$$=\left(\mathbf{d}^H\mathbf{U}-\mathbf{w}^H\mathbf{A}^H\mathbf{U}\right)\left(\mathbf{U}^H\mathbf{d}-\mathbf{U}^H\mathbf{Aw}\right)=\left(\mathbf{d}^H\mathbf{U}-\mathbf{w}^H\mathbf{V}\mathbf{V}^H\mathbf{A}^H\mathbf{U}\right)\left(\mathbf{U}^H\mathbf{d}-\mathbf{U}^H\mathbf{A}\mathbf{V}\mathbf{V}^H\mathbf{w}\right)$$

$$\mathbf{V}^H\mathbf{w}=\mathbf{z}=\begin{bmatrix}\mathbf{z}_1\\ \mathbf{z}_2\end{bmatrix},\qquad \mathbf{U}^H\mathbf{d}=\mathbf{c}=\begin{bmatrix}\mathbf{c}_1\\ \mathbf{c}_2\end{bmatrix}$$

$$\|\mathbf{Aw}-\mathbf{d}\|^2=\left(\mathbf{c}^H-\mathbf{z}^H\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma} & \mathbf{0}\\ \mathbf{0} & \mathbf{0}\end{bmatrix}\right)\left(\mathbf{c}-\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma} & \mathbf{0}\\ \mathbf{0} & \mathbf{0}\end{bmatrix}\mathbf{z}\right)=\left(\left[\mathbf{c}_1^H,\mathbf{c}_2^H\right]-\left[\mathbf{z}_1^H\boldsymbol{\Sigma},\mathbf{0}\right]\right)\left(\begin{bmatrix}\mathbf{c}_1\\ \mathbf{c}_2\end{bmatrix}-\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma}\mathbf{z}_1\\ \mathbf{0}\end{bmatrix}\right)=$$

$$=\left[\mathbf{c}_1^H-\mathbf{z}_1^H\boldsymbol{\Sigma},\ \mathbf{c}_2^H\right]\begin{bmatrix}\mathbf{c}_1-\boldsymbol{\Sigma}\mathbf{z}_1\\ \mathbf{c}_2\end{bmatrix}=\|\mathbf{c}_1-\boldsymbol{\Sigma}\mathbf{z}_1\|^2+\|\mathbf{c}_2\|^2$$

Aceasta poate fi minimizată luând

$$\mathbf{z}_1=\boldsymbol{\Sigma}^{-1}\mathbf{c}_1$$

şi nu depinde de $\mathbf{z}_2$.

6.2 METODE EFICIENTE DE REZOLVARE A PROBLEMEI CELOR MAI MICI PĂTRATE

6.2.4 Descompunerea matricei A după valorile singulare

6.2.4.2 Soluţia de normă minimă a problemei celor mai mici pătrate

Pe de altă parte:

$$\|\mathbf{w}\|^2 = \mathbf{w}^H\mathbf{w} = \mathbf{w}^H\mathbf{v}\mathbf{v}^H\mathbf{w} = \mathbf{z}^H\mathbf{z} = \|\mathbf{z}_1\|^2 + \|\mathbf{z}_2\|^2$$

care poate fi minimizat luând

$$\mathbf{z}_2 = \mathbf{0}$$

Rezultă deci

$$\mathbf{w} = \mathbf{V}\mathbf{z} = \mathbf{V}\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma}^{-1}\mathbf{c}_1 \\ \mathbf{0}\end{bmatrix} = \mathbf{V}\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma}^{-1} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0}\end{bmatrix}\begin{bmatrix}\mathbf{c}_1 \\ \mathbf{c}_2\end{bmatrix} = \mathbf{V}\begin{bmatrix}\boldsymbol{\Sigma}^{-1} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0}\end{bmatrix}\mathbf{U}^H\mathbf{d} = \mathbf{A}^+\mathbf{d}$$